

ALLAKKIAQ

Umiartorneq pillugu inatsisip allangortinneqarnissaa pillugu inatsisip arlaqartut Kalaallit Nunaannut atuuttussangortinneqarnissaat pillugu eqikkaaneq

Umiartorneq pillugu inatsit atuuttoq 1994-imi Danmarkimi atuutillerpoq. Umiartorneq pillugu inatsit taamanikkumut atuuttoq, 1892-imeersuusoq peqatigisaanik atorunnaarsinneqarpoq.

Umiartorneq pillugu inatsit ataatsimoorluni allanguuteqartinneqaranilu 1996-mi Kalaallit Nunaannut atuuttunngortinneqarpoq, umiartornermullu inatsit taamanikkumut atuuttoq peqatigisaanik atorunnaarsinneqarluni.

Umiartorneq pillugu inatsimmut allanguutissatut inatsisip, ikittuinnaat eqqaassanngikkaanni, 2004 tikillugu Kalaallit Nunaannut atuuttussangortinneqartarput. Umiartorneq pillugu inatsimmi allanguutit, 2004-miit Folketingimit akuersissutigineqartut arlaannaalluunniit Kalaallit Nunaannut atuuttussangortinneqanngillat.

Kunngip peqqussutissaatut missingiummi ilanngussami pineqartut ataatsimoortinneqarput, taamaasilluni umiartorneq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atuuttup umiartorneq pillugu inatsit Danmarkimi atuuttoq assigilissavaa, aalajangersakkat ataasiakkaat EU-mi inatsiseqarnerup malitsigisai kisiisa pinnagit.

Umiartorneq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atuuttussangortinneqarnissaa pillugu Kunngip peqqussutissaatut missingiutikkut inatsisitigut aalajangersakkat tulliuuttut, Kalaallit Nunaanni pissutsit pisariaqartitaannik allanguutitalit, atuuttussangortinneqassapput:

- Umiartortut pillugit inatsisip aamma umiartorneq pillugu inatsip allangortinneqarnissaa pillugu inatsit nr. 14, 13. januar 1997-imeersumi § 2, nr. 2 – 6 (Soraarnermi ajunngitsorsiassat aamma piffissaq qasuersaarfissaq),
- Imaani isumannaallisaaneq pillugu inatsit nr. 900, 16. december 1998-imeersumi § 35,
- Inatsit nr. 106, 13. februar 2001-imeersumi § 1, nr. 5,
- Umiartorneq pillugu inatsisip allangortinneqarnissaa pillugu inatsit nr. 599, 24. juni 2005-imeersumi § 1, nr. 1 aamma nr. 3 – 29, nr. 31 – 33, nr. 35 – 39 aamma nr. 41, i lov nr. 599 (Uuliamik bunkerimeersumi mingutsinermik ajoqusiinermut akisussaaffik),
- Umiartorneq pillugu inatsip inatsisillu allat assigiinngitsut allangortinneqarnissaat pillugu inatsit nr. 526, 7. juni 2006-imeersumi § 1, nr. 1, nr. 18 (§ 39 d, imm. 3), nr. 23 (§§ 46 c aamma 46 d) aamma nr. 25 – 28 (Aalisarsinnaanermut akuersissutit atorlugit qularnaveeqqusiineq, akiliuteqarallarneq il.il., umiarsuarnik umiialersunik annaassiniarnermi aningaasarsiat agguataarnerat aamma umiarsuit angerlarsimaffii),

- Eqqartuussisaaseq pillugu inatsisip allangortinneqarnissaa pillugu inatsit nr. 538, 8. juni 2006-imeersumi § 39, nr. 2, 3 aamma 5 (Eqqartuussiveqarnermik iluarsartuusseqqinneq),
- Imarsiornermi isumannaatsuunissaq pillugu inatsit, umiartortut pillugu inatsit aamma umiartorneq pillugu inatsit nr. 349, 18. april 2007-imeersumi § 3, nr. 2 (Umiarsuup aseruaneramik naatsorsuineq),
- Imarsiornermi isumannaatsuunissaq pillugu inatsisip, umiartortut pillugit inatsisip, inatsisillu allat assigiinngitsut allangortinneqarnissaat aamma umiarsuarmit inuttanik atorfinitsitsineq pillugu inatsisip atorunnaarsinneqarnissaat pillugu inatsit nr. 493, 12. maj 2010-meersumi § 5 (Umiarsuit nunanit allaneersut il.il. uuliamik bunkerimeersumik mingutsitsillutik ajoqusiinerannut akisussaaffik),
- Umiartorneq pillugu inatsisip, imarsiornermi isumannaatsuunissap pillugu inatsip aamma umiartortut pillugit inatsisip allangortinneqarnissaa pillugu inatsit nr. 251, 30. marts 2011-imeersumi § 1, nr. 2 – 5 (Umiartorneq pillugu inatsisitigut piumasagaatinut il.il. qularnaveeqqusiinissamut pisussaaffik),
- Imaani ajutoortoqarneramik isumannaallisaanikkut misissuineq pillugu inatsit nr. 457, 18. maj 2011-imeersumi § 17,
- Umiartorneq pillugu inatsisip aamma imarsiornermi isumannaatsuunissaq pillugu inatsisip allangortinneqarnissaat pillugu inatsit nr. 249, 21. marts 2012-imeersumi § 1, nr. 1 - 4,
- Attaveqatigiinnerup pinngitsoorani digitaliuinissaa il.il. pillugit inatsisitigut aalajangersakkat assigiinngitsut allangortinneqarnissaat pillugu inatsit nr. 1231, 18. december 2012-imeersumi § 61 (Attaveqatigiinnerup pinngitsoorani digitaliuinissaa aamma oqartussaaffiit nuunneqarnerata il.il. kinguneramik naleqqussaanerit),
- Inatsit nr. 1384, 23. december 2012-imeersumi § 1, nr. 2 (Umiarsuit nalunaarsornerannut akitsuutit),
- Umiartorneq pillugu inatsisip inatsisillu allat assigiinngitsut allangortinneqarnissaat pillugu inatsit nr. 618, 12. juni 2013-imeersumi § 1, nr. 1 – 5 (Umiarsuit nalunaarsornerannut malittarisassat naleqqussarnerat il.il.), aamma
- Umiartorneq pillugu inatsisip allangortinneqarnissaa pillugu inatsit nr. 619, 12. juni 2013-imeersumi § 1 (Umiarsuit nalunaarsornerannut malittarisassat nutarternerat).

Umiartorneq pillugu inatsit Kalaallit Nunaannut aallaqqaammut atuutilersinneqarmat, taaguutit ”danskiteq umiarsuaat” aamma ”danskiteq umiarsualivii” umiarsuarmit danskiteq kalaallillu erfalasuannik atuisunut kiisalu danskiteq kalaallillu umiarsualiviinut atornerqarput. Ikittuinnaat eqqaassanngikkaanni, umiartorneq pillugu inatsimmik atuutilersitsinerni kingusinnerusukkut pisuni tamanna attatiinnerneqarpoq, aammalu peqqussummi matumani attatiinnerneqarluni. Ilanngullugulu oqaatsit

”danskít imartaat”, ”danskít nunataat”, ”danskít nunavittaata toqqavia” kiisalu ”danskít aningaasaqarnikkut immikkut akisussaaffeqarfiat” pineqarneranni Kalaallit Nunaata eqqaani imartat ilanngullugit pineqarput, Naggataagullu oqaatsit ”umiarsuit danskít bareboatinik nalunaarsuiffiannut ilaasut” pineqarneranni, umiarsuit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartut bareboatinillu nalunaarsuiffimmut ilanngunneqarsimasut ilaatinneqarput.

Inatsisit allanguutaat

Inatsit nr. 14, 13. januar 1997-imeersaq

Inatsimmi § 310, imm. 5, oqaaseqatigiit aappaannut allannguut, Luganomi isumaqatigiissummut attuumassutaanut tunngasoq, peqqussutissatut missingiummut ilaatinneqanngilaq.

Inatsit nr. 900, 16. december 1998-imeersaq

Imarsiornermi isumannaatsuunissaq pillugu inatsisip atuutilersinneranut atatillugu umiartorneq pillugu inatsimmi umiarsuup naalagaata pillarneqarnissamut akisussaaffia pillugu aalajangersakkat atorunnaarsinneqarput. Taarsiullugulu aalajangersakkat assigisaat imarsiornermi isumannaatsuunissaq pillugu inatsimmut nutaamut ilanngunneqarput.

Inatsit nr. 106, 13. februar 2001-imeersaq

Inatsisip annersaa peqqussut nr. 609, 25. juni 2001-imeersukkut siusinnerusukkat atuutilersinneqarpoq. Peqqussutissatut missingiummi matumani pillaat parnaarussaaneg (hæfte) ataasiarluni qaammatit sisamat tikillugit parnaarussaanermut (fængsel) allanngortinneqarpoq.

Inatsit nr. 599, 24. juni 2005-imeersaq

Uuliamik bunkerimeersumik pissuteqartumik mingutsitsilluni ajoqusiinernut saqitsaannermut inatsisit naapertorlugit akisussaaneq pillugu nunat tamat akornanni isumaqatigiissut, 2001, (Bunkerit pillugit isumaqatigiissut) inatsisikkut ilaatigut piviusunngortinneqarpoq, ilaatigullu akuutissanik ulorianartunik ajoqusiinnaasunillu imaatigut assartuinnermut atatillugu ajoqusiinernut akisussaaneq taarsiinerlu pillugit nunat tamat akornanni isumaqatigiissut, 1996, (HNS-imik isumaqatigiissut) piviusunngortinneqarluni. Tamatuma saniatigut bruttotonsinut SDR-imullu (Special Drawing Rights) maleruagassat atornissaannut aalajangersakkat inatsimmi aalajangersarneqarput, taakkualu peqqussutikkut atuutsinneqalerlutik.

Bunkerit pillugit isumaqatigiissut nunat tamat akornanni atuutsinnealereerpoq. Taamaattumik umiartorneq pillugu inatsimmi bunkerinut akisussaaneq pillugu maleruagassat danskít inatsisaanni

atuutsinneqalereerput, taakkualu peqqussutissatut missingiummi kalaallit inatsisaanni atuutsinneqalernissaat siunnersuutigineqarluni.

HNS-imik isumaqatigiissut nunat tamat akornanni suli atuutilinngilaq, Folketingillu inatsit nr. 599/2005-imik akuersissuteqarnerata kingorna allangortinneqarluni. Taamaattumik umiartorneq pillugu inatsimmi kapitali 11, HNS-imik isumaqatigiissummik piviusunngortitsisoq, inatsit nr. 618, 12. juni 2013-imeersukkut allangortinneqarpoq. HNS-imik isumaqatigiissut nunat tamat akornanni atuutsinneqalereerpat kapitali 11 aatsaat atuutilersinneqassaaq, taamaattumik kapitali 11 a peqqussutissatut missingiummut ilaatinneqanngilaq.

Inatsit nr. 526, 7. juni 2006-imeersoq

Umiartorneq pillugu inatsimmi umiarsuarnik umiialersunik annaassiniarnermi aningaasarsiat agguataarnerat, aalisarsinnaanermut akuersissutit atorlugit akiliuteqarallarnek il.il. kiisalu umiarsuiat angerlarsimaffii pillugit aalajangersakkat, peqqussutikkut atuutilersinneqarput. Umiarsuit nalunaarsorneqartarnerisa digitaliusunngortinnissaat pillugu inatsimmi aalajangersakkat danskit inatsisaasigut suli atuutilersinneqanngillat, taamaattumillu peqqussutissatut missingiummut ilaatinneqaratik.

Inatsit nr. 538, 8. juni 2006-imeersoq

Politiit eqqartuussisaatsillu iluarsartuuteqqinnerisa kinguneranik inatsit allannguutininik imaqarpoq, taamaattumillu taakku ilaat Kalaallit Nunaannut attuumassuteqarmata, peqqussutissatut missingiummut ilaatinneqarput.

Inatsit nr. 349, 18. april 2007-imeersoq

Umiarsuup aseruaneramik naatsorsueriaatsit pillugit aalajangersakkanik inatsit imaqarpoq.

Inatsit nr. 493, 12. maj 2010-meersoq

Uuliamik bunkeriniittumit ajoqusiiisoqarneranut maleruagassat naleqqussarnerat, akuersissutinillu tunniussinermut akiliuteqarnermut malittarisassanik aalajangersaasinnaanermut tunngavissat pillugit aalajangersakkat inatsisip imarai.

Inatsit nr. 251, 30. marts 2011-meersoq

Imarsiornermut inatsisit malillugit piumasaqaatinut matussusiisunik umiarsuaatillip qularnaveeqquteqarnissaanik EU-mi maleruagassanik piviusunngortitsisut, tamatumunngalu akuersissummik tunniussisoqartarnissaa pillugit aalajangersakkat inatsisip imarai.

Inatsit nr. 457, 18. maj 2011-meersoq

Inatsimmi § 17-imi aalajangersakkap kinguneranik, Søfartsstyrelsi assigalugu Den Maritime Havarikommission imaatigut ajutoortoqarnerani nassuiaasoqarnissaanik piumasaqarsinnaalerpoq.

Inatsit nr. 249, 21. marts 2012-imeersoq

Piffissalikkamik umiarsuarnik nalunaarsuineq pillugu aalajangersakkat inatsisip imarai. Inatsimmi aalajangersakkat ilaasunut akisussaaneq pillugu EU-p peqqussutaanik piviusunngortitsisut, peqqussutissatut missingiummut ilanngunneqanngillat.

Inatsit nr. 1231, 18. december 2012-imeersoq

Umiartorneq pillugu inatsimmi pissutsit pillugit oqartussanik attaveqatigiinnerit digitaliusumik pinissaannik maleruagassanik aalajangersaasinnaanermut tunngavissat inatsimmi § 61-imi aalajangersakkat imaraat.

Inatsit nr. 1384, 23. december 2012-imeersoq

Umiarsuarnut nalunaarsugaasunut ukiumoortumik akitsuutit pillugit aalajangersakkat inatsisip imarai. Umiarsuarnut Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartunut, inunnit Kalaallit Nunaanni najugaqartunit, imaluunniit piginneqatigiiffinit assigisaanilluunniit, Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartunit pigineqartunut aalajangersakkat atorineqanngillat.

Aalajangersakkat peqqussummut ilanngunneqarput, umiarsuarnut Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartunut, umiarsuaq inunnit Kalaallit Nunaanni najugaqanngitsunit, imaluunniit piginneqatigiiffinit assigisaanilluunniit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqanngitsunit pigineqarpat, umiarsuarnut nalunaarsukkanut ukiumoortumik akitsuutit atorineqartarmata.

Inatsit nr. 618, 12. juni 2013-imeersoq

Umiarsuarnik nalunaarsuineq aamma akuutissanik ulorianartunik mingutsitsissutaasinnaasunillu HNS-imeersoq isumaqatigiissummi maleruagassat malillugit imaatigut assartuinnermut atatillugu ajoqusiinnermut akisussaaneq pillugit aalajangersakkat, kiisalu maleruagassat nutaat, usinik tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit imaatigut assarsuineq pillugu isumaqatigiissutit pillugit isumaqatigiissummik (Rotterdamimit maleruagassanik) piviusunngortitsisut inatsisip imarai. Maleruagassat HNS-imeersoq isumaqatigiissummik aamma Rotterdamimit maleruagassanik piviusunngortitsisut, aatsaat nunat tamat akornanni atuutsinneqalerpata danskit inatsisaanni atuutsinneqalissapput, taamaattumik peqqussutissatut missingiummut ilanngunneqanngillat.

Inatsit nr. 619, 12. juni 2013-imeersoq

Umiarsuarnik nalunaarsuinnermut maleruagassat nutarternerat pillugu aalajangersakkat inatsisip imarai, taakkunatigut umiarsuit niuffagiutit inunnit pilersitsisinnaanermut EU-p maleruagassaanut ilaatinneqartunit pigineqartut nalunaarsorneqarnissaannut piumasagaatit

aalajangersagaammata, umiarsuillu inunnit EU-p avataaniittunit pigineqartut nalunaarsornissaannut periarfissiillutik.

Danmarkimi umiartorneq pillugu inatsimmit atuuttumit assigiinngissutit

Peqqussutip atuutsilerneratigut Kalaallit Nunaanni umiartorneq pillugu inatsisip danskit umiartorneq pillugu inatsisaat pingaarnertigut assigilissavaa. Assigiinngissutaasutulli pingaarnertut tulliuttut taaneqarsinnaapput:

- Umiartorneq pillugu inatsit aalajangersakkanik ataasiakkaanik Bruxelles I-peqqussummik eqqarsaatiginnittunik imaqarpoq, peqqussullu illugilluni isumaqatigiissut kiisalu EU-mi eqqartuussivimmi isumaqatigiissut 1968-imeersoq, Danmarkip akuersissutigeriigaa aqutugalugit Danmarkip pinngitsoorani malittussaavaa. Taakkunatigut eqqartuussiviit nunat tamat akornanni piginnaatitaanerat (eqqartuussivik suliassinneqartussaq) maleruagassaqarpoq, akuersaarinninneq naammassinninnerlu maleruagassaqarlutik. Aalajangersakkat taakku peqqussummut ilaatinneqanngillat.
- Umiartorneq pillugu inatsimmi aalajangersakkat EU-p avatangiisinut akisussaassutsimut malitassiaanik piviusunngortitsisut peqqussutissatut missingiummut ilaatinneqanngillat.
- Umiartorneq pillugu inatsimmi aalajangersakkat ilaasut pisinnaatitaaffii pillugit EU-p peqqussutaanut ilassutaasut, peqqussutissatut missingiummut ilaatinneqanngillat.
- Pisoqalisoorneq pillugu inatsimmik nutaamik Danmarkimi atuutilersitsisoqarnerata malitsigisaanik umiartorneq pillugu inatsimmut kinguneranik allannguutit peqqussutissatut missingiummut ilaatinneqanngillat.
- Umiartorneq pillugu inatsimmi aalajangersakkat ilaasunik imaatigut angallassinermi ajutoortoqartillugu angallassisut ilaasunut taarsiinissamut akisussaanagerat pillugu EU-p peqqussutaanik (Athenimi peqqussummik) piviusunngortitsisut, peqqussutissatut missingiummut ilaatinneqanngillat.

Umiartorneq pillugu inatsimmi aalajangersakkat, danskit inatsisaanni atuutilersinneqanngitsut

Umiartorneq pillugu inatsimmi aalajangersakkat umiunikonik peersineq pillugu isumaqatigiissummik piviusunngortitsisut, kiisalu maleruagassat qulaani taaneqartut, HNS-imik isumaqatigiissummik aamma Rotterdamimi-maleruagassanik piviusunngortitsisut, maanna danskit

inatsisaanni atuutilersinneqanngillat, isumaqatigiissutit nunat tamat akornanni sulii atuutilinngimmata.

Umiunikunin peersineq pillugu maleruagassanut Kalaallit Nunaata ilaassanerani apequt Namminersorlutik Oqartussanut immikkut saqqummiunneqarnikuuvoq. Danmark isumaqatigiissunik pineqartunik akuersissuteqassagalarpat, Kalaallit Nunaat HNS-imik isumaqatigiissummut aamma Rotterdamimi-maleruagassanut ilaanissaa pillugu apequt akuersineq sioqqullugu assigisaanik Namminersorlutik Oqartussanut oqaloqatigiissutigineqarumaarpoq.